

თორნიკე შურღულაია

საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი, ჰუმანიტარულ-სოციალური ფაკულტეტის საერთაშორისო ურთიერთობებისა და პოლიტოლოგიის მიმართულების დოქტორანტი, საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის ასისტენტ-პროფესორი

აშშ-ის საგარეო დაზვერვის სტრატეგია

„საჭიროა ძალისა და სამართლიანობის შერწყმა; ამიტომ ან სამართლიანობა უნდა გახდეს ძლიერი, ანდა ძალა სამართლიანი“

ბლ ზ პასკალი

აშშ-ის მიერ მსოფლიო პოლიტიკურ ასპარეზზე მოპოვებული პრესტიჟი და მისი აქტიური როლი თანამედროვე დინამიურ მსოფლიოში მეტად ართულებს და უდიდეს მისიას აკისრებს ამ ქვეყნის სპეცსამსახურებს. აშშ-ის პოლიტიკურ დომინანტობას და მის საგარეო პოლიტიკურ კურსს უამრავი რადიკალურად განწყობილი სახელმწიფო უპირისპირდება. XXI საუკუნეში ტექნოლოგიური ნოვაციების ეპოქაში აშშ-ის სპეცსამსახურებს უფრო მეტი პროფესიონალიზმის გამოვლენა მართებთ, რათა აღკვეთონ მტრულად განწყობილი სახელმწიფოების მიერ აშშ-ის სახელმწიფო სტრუქტურებში გავლენის აგენტების დამკვიდრება და შპიონაჟის კიდევ უამრავი თვისობრივი ქმედებანი. საუკუნეები გავიდა, მაგრამ სპეცსამსახურების მიზნები და ამოცანები არ შეცვლილა. შეიცვალა მხოლოდ მათი განხორციელების მატერიალური საშუალებები და ხერხები. ხოლო მეთოდები და მათი სპეციფიკა უფრო დახვეწილი და დაუნდობელი გახდა. სამეცნიერო-ტექნიკურმა პროგრესმა უფრო მობილური და შედეგიანი გახადა სპეცსამსახურების საქმიანობა და ამჟამად მსტოვართა ადამიანურ რესურსს ხშირად კოსმოსური თანამგზავრი-მზვერავები ცვლიან. „სუსტი სპეცსამსახურები = სუსტ სახელმწიფოს.“

აშშ-ის ყველა სახელმწიფო სტრუქტურა მეტად თავისებურად არის ორგანიზებული. ამ ქვეყნის შექმნის და განვითარების ისტორია, გვიჩვენებს, რომ სამხედრო-პოლიტიკური და ეკონომიკური სამინისტროები და უწყებები აშშ-ის ტერიტორიული სიდიდის, გეოგრაფიული მდებარეობის და შიდაპოლიტიკური პრიორიტეტების გათვალისწინებით იქმნებოდა. დღეისათვის აშშ-ში 50 შტატი, 12 ეროვნული ბანკი და 14 სპეცსამსახურია. აშშ-ში „წმინდა“ სახის სპეცსამსახურების (ცენტრალური სადაზვერვო სააგენტო, გამოძიების ფედერალური ბიურო, ნაციონალური უსაფრთხოების სააგენტო, ანუ „ტიქნიკური დაზვერვა“ და თავდაცვის სამინისტროს სადაზვერვო სააგენტო) გარდა მთელ რიგ სახელმწიფო უწყებებს გააჩნიათ საკუთარი სპეცსამსახურები: მაგალითად სახელმწიფო დეპარტამენტის დაქვემდებარებაში მოქმედებს „დაზვერვისა და კვლევების სამმართველო,“ რომელიც უზრუნველყოფს საგარეო პოლიტიკური, სამხედრო და ეკონომიკური მნიშვნელობის მქონე ინფორმაციის მოპოვებას, ანალიზს და ქვეყნის უმაღლესი თანამდებობის პირთათვის წარდგენას; ფინანსთა სამინისტროს შემადგენლობაში მოქმედებენ: „ამერიკის საიდუმლო სამსახური,“ რომელიც უზრუნველყოფს ქვეყნის უმაღლესი თანამდებობის პირთა და მათი ოჯახის წევრების, უცხოეთის ოფიციალური დელეგაციების, აშშ-ის ტერიტორიაზე განლაგებული სხვა ქვეყნების საელჩოების და საკონსულოების დაცვას, ეროვნული საფინანსო სისტემის დაცვას და (ყალბი ფულის, საკრედიტო ბარათების, ფასიანი ქაღალდების დაბეჭდვის და გავრცელების, ასევე „ფულის გათეთრების“) წინააღმდეგ ბრძოლას; „სადაზვერვო უზრუნველყოფის სამსახური“ მას ევალება მსოფლიოში საფინანსო-სავალუტო სფეროში მიმდინარე მოვლენების და ტენდენციების ანალიზი, სხვა ქვეყნების საფინანსო-ეკონომიკური განვითარების შესახებ ღია ინფორმაციის მოძიება, ანალიზი და რეკომენდაციების მომზადება; აშშ-ის ენერგეტიკის სამინისტროს დაქვემდებარებაში მოქმედებს „ეროვნული უსაფრთხოებისა და დაზვერვის სამმართველო“. იქ შეისწავლიან რუსეთის, ჩინეთის, ირანის, ჩრდილოეთ კორეის და სხვა დაპირისპირებული და ბირთვული პოტენციალის მქონე ქვეყნების ბირთვულ პროგრამებს, მონაწილეობენ ბირთვული იარაღის გამოცდის, აღმოჩენის, და საჰაერო-კოსმოსური დაზვერვის სისტემების მეშვეობით მსგავსი ობიექტების დამუშავებაში; აშშ-ის იუსტიციის სამინისტროს სტრუქტურაში მოქმედებს „ნარკოტიკებთან ბრძოლის ადმინისტრაცია“ [1, 187, 188].

ჩამოთვლილი დაზვერვითი ორგანოები გახლავთ აშშ-ის გასა-
იდუმლოებული სპეცსამსახურების ერთობლიობა რომლებიც იშვია-
თად ხვდებიან საზოგადოების ყურადღების არეში. აშშ-ის ამ უზარ-
მაზარ საიდუმლო არსენალს კონტროლს უწევს დაზვერვის ცენ-
ტრალური სამმართველო, რომელიც ფაქტიურად განსაზღვრავს
ამერიკის საგარეო პოლიტიკის მიმართულებას და თეთრ სახლს აძ-
ლევს რეკომენდაციებს საგარეო პოლიტიკური კურსის გატარები-
სას. შემდეგ ეტაპზე დაზვერვის საგარეო სამმართველოს რეკომენ-
დაციებს და ანალიტიკურ ინფორმაციას განიხილავს აშშ-ის უშიშ-
როების საბჭო და საჭიროების შემთხვევაში ითვალისწინებს კიდევ.

საგარეო დაზვერვის მისია გაცილებით რთული და დიდი რის-
კების მატარებელია ვიდრე კონტრდაზვერვის მისია და ფუნქციები,
რამეთუ კონტრდაზვერვის სპეცსამსახურები ქვეყნის ინტერესებს
და მის უსაფრთხოებას იცავენ თავიანთი სახელმწიფოს შიგნით, სა-
კუთარ ტერიტორიაზე და ამის გამო მათ ქმედებებს უფრო მეტი
სტიმული და გამბედაობა ახასიათებს. ყოველივე აღნიშნული გა-
მონვეულია, აგრეთვე ერთგვარი ფსიქოლოგიური მომენტით, ანუ
პატრიოტული გრძნობების გამძაფრებითაც, მაშინ როდესაც საგა-
რეო დაზვერვის არალეგალური თანამშრომელი ანუ ჯაშუში მუდმი-
ვი გამოაშკარავების რისკის ქვეშ იმყოფება და მუდმივი სტრესული
სიტუაციები თანმდევია მისი დაზვერვითი ხასიათის მქონე აქციე-
ბის შესრულებისას. უცხო ქვეყანაში დიპლომატის სტატუსით და-
ცული და თბილ კაბინეტში მოკალათებული მზვერავის რისკი, ახ-
ლოსაც ვერ მივა არალეგალი აგენტის ყოველდღიურ სტრესთან და
მრავალწლიან, სხვის გვარს ამოფარებულ ფარულ ლეგენდებზე აგე-
ბულ ცხოვრებასთან.

არალეგალური დაზვერვა ურთულესი პროცესია. ის მოით-
ხოვს ყველა წვრილმანის შესწავლას და გათვალისწინებას. „არალე-
გალები“ მრავალწლიანი ფარული აგენტურული მუშაობის დანყების
წინ სპეციალურ მომზადებას გადიოდნენ. მომზადების პერიოდის
ხანგრძლივობა ინდივიდუალურად განისაზღვრებოდა რეკრუტის
პიროვნული თვისებების: მისი ნიჭის, განათლების დონის და სპეცი-
ფიკური ინფორმაციის აღქმის უნარის მიხედვით. პირველ ეტაპზე
დანვრილებით ისწავლება იმ ქვეყნის ისტორია, კულტურა, არქი-
ტექტურა და წეს-ჩვეულებები სადაც ფარულად უნდა ეცხოვრათ.
მეორე ეტაპზე უკვე ოპერატიული ტექნიკის გამოყენებას ასწავ-
ლიდნენ. „არალეგალების“ მთავარი ამოცანა არის: აგენტების გადა-
ბირება, საიდუმლო დოკუმენტაციის ხელში ჩაგდება, თავისი ქვეყ-

ნის აგენტებს შორის ოპერატიული კავშირის უზრუნველყოფა, დივერსიების მომზადება და ჩატარება [1, 148, 149].

დასამალი არ არის, რომ ყველა ქვეყნის სპეცსამსახურს უხდება „ბინძური“ და „სისხლიანი“ სპეცაქციების (დივერსიული აქტი, ოპერატიული დაინტერესების ობიექტის დროებით მწყობრიდან გამოყვანა...) ჩატარება. ამ ამოცანების რეალობაში განსახორციელებლად აღნიშნულ სტრუქტურებში შექმნილია სპეციალური დანაყოფები, რომლებიც ჩვეულებრივ რაიმე ნეიტრალურ სახელს არიან ამოფარებულნი, რადგანაც სპეცოპერაციების მომზადება და ჩატარება მაქსიმალურად ფარულად უნევთ. აშშ-ის დაზვერვის ცენტრალური სამმართველო არაერთგზის იღებდა მონაწილეობას სახელმწიფოს გარეთ საიდუმლო ოპერაციებში: აუგუსტო პინოჩეტის მიერ განხორციელებული გადატრიალების მხარდაჭერა ჩილეში, კუბელი ლიდერის, ფიდელ კასტროს მკვლელობის მცდელობა, იარაღის მიწოდება იმ ძალებისათვის, რომლებიც სალვადორში იბრძოდნენ კანონიერად არჩეული მთავრობის წინააღმდეგ. აღნიშნული ქმედებები სხვა ქვეყნის საშინაო საქმეებში ინტერვენციას ნიშნავს, რაც თითქოს აშშ-ის მიერ ნაქადაგები ლიბერალური დემოკრატიის პრინციპებისთვის სრულიად მიუღებელია [2, 507].

სპეც-ოპერაციების დელიკატურობიდან გამომდინარე შესრულების იარაღიც განსაკუთრებული და უჩვეულო უნდა იყოს. ამიტომ სპეციალურად რომელიმე კონკრეტული ოპერაციის შესასრულებლად სპეცსამსახურების საიდუმლო ლაბორატორიებში მზადდებოდა იარაღი, რომლის გარეგნული სახე და ტექნიკური მახასიათებლები ძალზე განსხვავდებოდა ჩვეულებრივისგან. მაგალითად შეგვიძლია მოვიყვანოთ საინტერესო ფაქტი. მეორე მსოფლიო ომი მთავრდებოდა. გერმანია დამარცხებისათვის იყო განწირული. მესამე რეიხის ხელმძღვანელები ეძებდნენ გამოსავალს ამ რთული სიტუაციიდან. დიპლომატიისა და საგარეო დაზვერვის დიდი მცდელობის მიუხედავად, მათ ვერ შეძლეს „დიდი სამეულის“ გახლეჩვა. გერმანიის საგარეო საქმეთა რეისსმინისტრ რიბენტროპის წინადადებით გადაწყდა „დიდი სამეულის“ ყველაზე საშიში ნევრის სტალინის ფიზიკური ლიკვიდაცია. კონკრეტული მოქმედების გეგმა განსაზღვრა გერმანელი გამომგონებლების მიერ შექმნილმა ახალმა ცეცხლსასროლმა იარაღმა (ავტოკალამმა), რომელიც 6-8 მეტრიდან სასიკვდილოდ აზიანებდა მიზანს.

რიბენტროპმა თავისი იდეა ჰიტლერს, ჰიმლერს და ბორმანს გაუზიარა. ტერაქტის უშუალო შემსრულებლად გერმანიის საგარეო დაზვერვის შეფი ვალტერ შელენბერგი დასახელდა. გერმანიის მხა-

რეს უნდა მიეღწია და სტალინი უმაღლესი დონის ორმხრივ ფარულ მოლაპარაკებებზე უნდა შეეტყუებინა, იქ კი შელენბერგი „ავტოკალამს“ გამოიყენებდა. აღნიშნულ გეგმას ჩასახვისთანავე ჩავარდნა ელოდა. ამ გეგმის აბსურდულობა იმაში მდგომარეობდა, რომ ისედაც ეჭვიანი სტალინი არაფრის დიდებით არ დაჯდებოდა მოლაპარაკების მაგიდასთან დამარცხებისათვის უკვე განწირულ მტერთან [3, 111, 112].

ძნელად წარმოსადგენია ის საიდუმლო არსენალი, რომელსაც XXI საუკუნის პროგრესული სახელმწიფოების სპეცსამსახურები ფლობენ და იყენებენ თავიანთი მიზნების განსახორციელებლად. თუ XX საუკუნის 40-იან წლებში საიდუმლო ტექნიკურ ლაბორატორიებს შეეძლოთ ასეთი სპეცტექნიკის და მექანიზმების შექმნა თანამედროვე ნოვატორულ ეპოქაში უნივერსალურ დონეზე იქნება აყვანილი და განვითარებული აღნიშნული სფეროს ტექნოლოგიური მხარე. ამ არსენალში შედის მაგ: ფოტოაპარატსა და ვიდეოკამერაში ჩამონტაჟებული პისტოლეტის სისტემა, პისტოლეტი კალამი, რომელზეც ზევით უკვე გვქონდა საუბარი, ქოლგის წვერში ჩამონტაჟებული კაფსულა ბიოლოგიური ნივთიერების შიგთავსით და კიდევ უამრავი ნივთები რომლებიც სპეციალისტების ხელში სპეციარალად იქცევა.

აშშ-ის დაზვერვის ცენტრალური სამმართველო საიდუმლო ინფორმაციას მოიპოვებს და ანალიზებს პარტნიორი ქვეყნების ტერიტორიაზეც. ეს ერთგვარი კანონზომიერებაც გახლავთ, რამეთუ აშშ-ის მზვერავს ინფორმაციის მოპოვება რა თქმა უნდა უფრო უადვილდება პარტნიორი, ევრო-კავშირის ნებისმიერ ქვეყანაში ვიდრე მასთან დაპირისპირებულ და მტრულად განწყობილ ირანის მუსლიმანური სახელმწიფოს ტერიტორიაზე, სადაც ირანის უშიშროების სამსახური სავაკი უცხოელებს მუდმივ კონტროლს უწესებს. აქედან გამომდინარე ლოგიკურია ვაღიაროთ, რომ აშშ-ის დაზვერვის ცენტრალური სამმართველო სპეცაქციებს ატარებს დედამიწის თითქმის ყველა წერტილში. მისი სტრუქტურაც, ხომ ანუ განყოფილებები სწორედ გეოგრაფიული ნიშნით არის აგებული და დაყოფილი. ამერიკის ჯაშუშები საიდუმლო ინფორმაციის მოსაპოვებლად აქტიურად მოღვაწეობენ: აზიასა და აფრიკაში, ავსტრალიასა და ლათინურ ამერიკაში, ახლო და შორეულ აღმოსავლეთში და რაც მეტად საინტერესოა ჩრდილო ატლანტიკური ალიანსის წევრი ქვეყნების ტერიტორიაზეც ანუ, როგორც ავლნიშნეთ ევროპის ქვეყნებშიც. აშშ-ის დაზვერვის ჯაშუშები დღითი-დღე უფრო მტკიცედ მკვიდრდებიან სხვადასხვა კონტინენტზე და ამრავლებენ თავიანთ

აგენტურულ ქსელს. მათი პრიორიტეტული მხარე გავლენის აგენტების გადმოხიზება გახლავთ, რაც უმაღლეს მიღწევად მიიჩნევა არალეგალურ მზვერავთა წრეში [4, 123].

ხშირად ხდებოდა ხოლმე რომ თვით აშშ-ის დაზვერვის სპეცსამსახურებში მკვიდრდებოდნენ უცხო ქვეყნის ჯაშუშები. ეს განსაკუთრებით „ცივი ომის“ აშშ-ისა და საბჭოთა რუსეთის დაპირისპირების ეპოქაში იყო დამახასიათებელი, რაზეც ისტორიული ფაქტებიც მეტყველებს. ამისათვის საკმარისია მაგალითად მოვიყვანოთ კემბრიჯის ხუთეული. მათ აშშ-სა და მის პარტნიორ სხვადასხვა კაპიტალისტურ ქვეყნებში საკმაოდ მაღალი თანამდებობები ეკავათ, თუმცა ასეთი შემთხვევები დამახასიათებელი რუსეთის სპეცსამსახურებისთვისაც იყო. საკმარისია აღნიშნულის ფაქტად მოვიყვანოთ ვიქტორ სუვოროვის, თავდაცვის გენერალური შტაბის დაზვერვის მთავარი სამმართველოს მაიორის გაქცევა დასავლეთში. ერთი ქვეყნის სპეცსამსახურის თანამშრომლის უცხო ქვეყნის მხარეზე გადასვლა და სახელმწიფო ლალატი, რაც ბევრ ქვეყანაში მკაცრად ისჯება მრავალი მიზეზით არის გამოწვეული, ესენია: პროტესტის გრძნობა სახელმწიფოს ან კონკრეტულად სტრუქტურაში მმართველი წრეების მიმართ; რელიგიური ან სხვა სანინააღმდეგო შეხედულებებიდან გამომდინარე, ასევე შესაძლებელია ფინანსური (ანგარება) დაინტერესების ქონა, ან სხვა სახელმწიფოს წყობის მიმართ სიმპატიების ქონა რაც ბევრი ფაქტორით შეიძლება იყოს გამოწვეული, კერძოდ უცხოეთში განათლების მიღება, ოჯახური მდგომარეობიდან გამომდინარე (მეუღლე, რომელიც უცხო ქვეყნის მოქალაქეა, ან უცხოელი მშობლები...).

აშშ-ის დაზვერვის ცენტრალური სამმართველოს ოფიციალური საიტი იუნყება, რომ მხოლოდ 1995-2002 წწ. პერიოდში საიდუმლო ინფორმაციის გავრცელების გამო აღიძრა რამდენიმე ასეული სისხლის სამართლის საქმე სახელმწიფოს ლალატის მუხლით. აღნიშნული საქმეები გადავიდა იუსტიციის სამინისტროს ხელში, რათა გატარებული ყოფილიყო კონტრდაზვერვითი პრევენციული აქციები, რომელიც მომავალში მათ ქვეყანას ააცილებდა თავიდან არასასიამოვნო ფაქტებს, ხოლო ინფორმაციის გამავრცელებელი, რომელმაც დიდი ზიანი და ზარალი მიაყენა სახელმწიფოს სათანადოდ დაისჯებოდა და ეს იქნებოდა გაფრთხილება სხვა დანარჩენებისთვის. ამჟამად აშშ-ის დაზვერვის ცენტრალურ სამმართველოს ასეულობით რეზიდენტურა აქვს განლაგებული სხვადასხვა ქვეყანაში. აღნიშნულ რეზიდენტურებში მოქმედებენ, როგორც ნაციონალური უსაფრთხოების სააგენტოს ანუ ტექნიკური დაზვერვის აგენტები

ასევე სხვა მრავალი აშშ-ის გასაიდუმლოებული სპეცსამსახურის ჯაშუშები, რომელთაც კონკრეტული დავალება აქვთ განსაზღვრული. რეზიდენტურების შემადგენლობაში მყოფ ჯაშუშებზე კონტროლს ახორციელებს დაზვერვის ცენტრალური სამმართველოს უცხოეთის რეზიდენტურის უფროსი რეზიდენტი, რომელიც ერთგვარ ობობის ქსელისმაგვარ აგენტურულ კავშირებს ამყარებს სხვა ქვეყნის ტერიტორიაზე. ყოველივე ეს გახლავთ მხოლოდ მცირედი ნაწილი იმ დიდი საიდუმლო იმფორმაციისა, რაც ცხრაკლიტურს მიღმა არის გასაიდუმლოებული საზოგადოებისაგან. დასკვნის სახით ავლნიშნავდი, აშშ-ის სადაზვერვო უწყება დაზვერვის ცენტრალური სამმართველო, რომელიც მხოლოდ აშშ-ის სახელმწიფოს საზღვრებს გარეთ არის დაკავებული საქმიანობით, 17-18 ათას თანამშრომელს ითვლის, ხოლო კონტრაქტით აყვანილი და ქოლგის ქვეშ სხვადასხვა გადამფარავ ორგანიზაციებში მოღვაწე არაოფიციალური თანამშრომლების ჩათვლით 40 ათასს აღწევს.. [5, 545, 549].

დამონმებული წყაროები და ლიტერატურა:

1. ბესიკ ალადაშვილი, შპიონაჟის საიდუმლო, თბ., 2007.
2. ენდრიუ ჰეივუდი, პოლიტიკა, თბ., 2008.
3. ბესიკ ალადაშვილი, სპეცსამსახურები და შპიონაჟი, თბ. 2005.
4. Александр Асеевский, Цру: Шпионаж, Терроризм, Зловешие планы, Москва 1988.
5. Энциклопедия спецслужб, Москва 2008.
6. Ф. Сергеев, Если сорвать маску..., Москва" 1983.

Tornike Shurgulaia

Doctorat le student of the Georgian Technical University faculty of Humanitarian and Social sciences, Assistant Professor of the Georgian Technical University

Strategy of US foreign Intelligence

Sammary

The Central Intelligence Agency (CIA) is divided into four main directorates, or branches. The Directorate of Operations conducts covert activities around the world. The Directorate of Science and Technology interprets data

gathered from electronic transmissions, spy satellites, and other sources. The Directorate of Intelligence produces analyses for policy makers by synthesizing information from the CIA and other federal agencies. The Directorate of Administration oversees the agency's finances and personnel and monitors internal security.

The Central Intelligence Agency (CIA) is an independent government organization, founded under the National Security Act of 1947. The agency is a leader among the 14 agencies and organizations in the United States Intelligence Community. The mission of CIA is to support the president, the National Security Council (NSC), and other officials involved in national security policy by providing accurate, comprehensive, and timely foreign intelligence on national security topics. CIA also supports the chief executive and the national security policy leadership by conducting counterintelligence operations, special activities, and other duties relating to foreign intelligence and national security as directed by the president. The CIA in the 1990s increased its openness with the American public, and provides relatively detailed information about its organizational structure, through which the director of Central Intelligence (DCI) oversees the four directorates (Administration, Intelligence, Science and Technology, and Operations), as well as numerous other offices.

CIA officers may be involved in counterintelligence, which is designed to preserve U.S. national security by protecting American assets from foreign spying. Additionally, operatives of the CIA may at times engage in actions such as the spreading of propaganda or disinformation; the use of blackmail or other means to put pressure on enemy operatives; and give support to overseas political or military groups whose objectives align with U.S. interests.